

ПСИХОЛОГІЧНІ НАУКИ

УДК 81'23:[808.51:347.97/.99] DOI: <https://doi.org/10.32631/v.2024.4.23>

Оксана Петрівна Ляска,

*кандидат психологічних наук, доцент,
Харківський національний університет внутрішніх справ,
навчально-науковий інститут № 3,
кафедра психології, соціології та педагогіки (доцент);*

 <https://orcid.org/0000-0001-6943-8957>,
e-mail: profosvita777@gmail.com;

Володимир Сергійович Кшевецький,

*кандидат філологічних наук, доцент,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,
кафедра іноземних мов для природничих факультетів (доцент);*

 <https://orcid.org/0000-0001-9769-4931>,
email: volod.kshev@gmail.com

ПСИХОЛІНГВІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ПЕРЕКОНАННЯ В СУДОВИХ ПРОМОВАХ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА МОВНІ АСПЕКТИ

У статті досліджено роль мови як інструменту переконання в судових процесах, зосереджуючись на психолінгвістичних аспектах побудови судових промов. Проаналізовано риторичні стратегії, стилістичні прийоми та використання емоційно забарвленої лексики, які адвокати та прокурори застосовують для впливу на присяжних, суддів та інших учасників судового процесу. Розглянуто механізми мовного впливу на когнітивні та емоційні реакції слухачів, а також вплив таких реакцій на прийняття рішень. Запропоновано міждисциплінарний підхід, що поєднує елементи юридичної психології та філології, для кращого розуміння процесу формування переконань у судових справах. Особливу увагу приділено таким аспектам, як маніпуляція мовою, вплив на емоційний стан слухачів та ефективність різних мовних стратегій у контексті судових виступів.

Ключові слова: мова, психолінгвістика, переконання, риторичні стратегії, когнітивний вплив, емоційна маніпуляція, судовий процес.

Оригінальна стаття

Постановка проблеми

Мова судових промов є ключовим елементом правового процесу, оскільки вона не лише передає факти та аргументи, а й здатна впливати на думки, емоції, рішення учасників процесу. В умовах посилення конкуренції між адвокатами та прокурорами за увагу та

довіру суддів важливість мовних стратегій, які забезпечують ефективність переконання, стає все більш актуальною.

Проте, попри велику кількість досліджень, присвячених риторичній мові в юридичному контексті, залишається недостатньо дослідженими аспекти психолінгвістичного впливу мовних засобів на процес прийняття рішень. Які конкретні мовні прийоми виявляються найефективнішими для переконання, як вони впливають на когнітивні та емоційні реакції учасників процесу? Як такі риторичні техніки, як метафори, епітети чи повторення, змінюють сприйняття доказів і аргументів?

Відповіді на ці запитання є важливими не лише для юристів-практиків, а й для розуміння загальних механізмів, які впливають на правову свідомість суспільства. Визначення ролі мови у формуванні правових рішень може допомогти покращити юридичну практику та підвищити ефективність судових процесів. Таким чином, це дослідження спрямоване на заповнення прогалин у знаннях про вплив мовних стратегій на ефективність переконання в судових промовах.

Стан дослідження проблеми

Українські вчені зробили значний внесок у дослідження риторичної мови в юридичному контексті. Їхні праці охоплюють широкий спектр тем: від аналізу історичних судових промов до дослідження сучасних мовних стратегій у судовому процесі. Так, Є. Тягнирядно та Г. Яворська [1] приділяли увагу риторичним умінням правників, аналізуючи їхні промови та визначаючи ключові риторичні прийоми.

С. Абрамович [2], А. Коваль [3], В. Молдован [4], О. Рогожкін [5] проводили комплексні дослідження судового красномовства, аналізуючи як історичні, так і сучасні судові промови. Вони вивчали особливості мови різних юристів, їхні стилістичні прийоми та вплив мови на процес переконання. До основних напрямів досліджень цієї групи науковців можна віднести: системний аналіз судових промов (на відміну від деяких інших дослідників, які фокусувалися на окремих аспектах риторичної мови, ця група науковців проводила комплексний аналіз судових промов, враховуючи як лінгвістичні, так і екстралінгвістичні фактори), виявлення типових мовних стратегій (дослідники виявили та описали типові мовні стратегії, які використовують адвокати в судових промовах для досягнення своїх цілей), вплив мови на процес переконання (особлива увага приділялася дослідженню того, як мовні засоби впливають на сприйняття інформації суддями та присяжними, а також на процес прийняття ними рішень), порівняльний аналіз (вчені проводили порівняльний аналіз судових промов різних адвокатів, що дозволило виявити як загальні тенденції, так і індивідуальні особливості мовлення), врахування культурного контексту (у своїх дослідженнях дослідники

враховували вплив культурних особливостей на використання мови в судовому процесі). Вагомим внеском зазначених науковців є розробка теоретичних засад (вивчення юридичної риторики, визначення її об'єкта, предмета та методів дослідження) і створення різноманітних класифікацій мовних засобів, які використовують у судових промовах, що дозволило систематизувати отримані результати.

Мета і завдання дослідження

Мета запропонованої статті полягає в дослідженні психолінгвістичних аспектів судових промов, аналізі впливу мовних структур на ефективність комунікації та результативність правових рішень. Важливим є також вивчення того, як особистісні характеристики учасників процесу, зокрема їхні когнітивні здібності, впливають на інтерпретацію мовних сигналів та вироблення відповідних рішень. Задля досягнення мети дослідження необхідно вирішити такі *завдання*: дослідити психолінгвістичні теорії та концепції, що пояснюють механізми впливу мови на когнітивні й емоційні процеси аудиторії під час судових промов; проаналізувати лексико-граматичні особливості мови судових промов, визначивши, які мовні структури та риторичні прийоми сприяють формуванню переконливих аргументів; вивчити емоційні аспекти мови, їхній вплив на емоційний стан аудиторії та роль емоційних апеляцій у процесі переконання суддів і присяжних; оцінити значення таких структурних елементів судової промови, як послідовність, чіткість і логічність аргументації, для досягнення переконання; проаналізувати невербальні засоби комунікації, що супроводжують судову промову, та їхній вплив на сприйняття інформації аудиторією.

Наукова новизна дослідження

Проаналізовано мову судових промов з точки зору психолінгвістики, що дозволило виявити взаємозв'язок між когнітивними процесами, емоційним сприйняттям та мовними стратегіями, які використовують у судовій практиці. Запропоновано нове розуміння ролі емоційних компонентів мови в судових промовах, аналізуючи, як емоційні апеляції можуть використовуватися для ефективного впливу на рішення суддів і присяжних, та враховуючи невербальні сигнали (жести, міміку, інтонації) та їхній вплив на переконання аудиторії, що раніше недостатньо вивчалось в контексті правової риторики.

Виклад основного матеріалу

Активний розвиток мовознавства відбувався у другій половині ХХ століття. Велика кількість науковців, які підходили до сучасних лінгвістичних і соціальних проблем з новими ідеями, сприяла виникненню новітніх напрямів досліджень та розширенню поняття «дискурс», що призвело до його оновленої класифікації.

Поява юридичного дискурсу як окремого напрямку дослідження стала логічним кроком у відповідь на актуальні проблеми. Зростання ролі правових норм у суспільстві, поширення інформаційних технологій та збільшення зацікавленості населення правовими аспектами життя є одними з основних причин появи цього феномена.

Термін «дискурс» має багато різних трактувань і зазвичай застосовується в мовознавстві. Дослідженню цього поняття присвятили свої наукові праці такі дослідники, як Р. Бубняк [6], А. Єрмоленко [7], А. Кравченко [8], В. Лук'янець [9], О. Морозова [10] та ін.

Розглянемо визначення терміна «дискурс». На цьому етапі постає перша проблема – існує безліч можливих трактувань. З латинської мови слово «*discursus*» перекладається як розмова або бесіда. Проте з часом у провідних європейських мовах воно стало асоціюватися з терміном «текст». Вважається, що термін «дискурс» у науковому контексті був упроваджений З. Харрісом у 1952 році, що стало результатом численних досліджень мовлення в рекламі. Згідно з його визначенням дискурсивний аналіз являє собою метод вивчення зв'язного мовлення чи письма, що дозволяє розширити застосування принципів описової лінгвістики за межі окремого речення.

У контексті юриспруденції дискурс може бути розглянутий як важливий інструмент аналізу правових текстів і документів. Він допомагає виявити, як юридична мова формує правову реальність та сприйняття норм і правил. Через дискурсивний аналіз можна дослідити, як різні правові системи інтерпретують і реалізують норми права, а також як формуються правові концепти в суспільстві [11].

У минулі часи термін «дискурс» переважно розглядався вченими як синонім слова «текст», проте сучасне розуміння цього поняття включає також низку умов, які стосуються конкретного тексту. Метою дискурсивного аналізу є дослідження функцій мовлення, тобто з'ясування, для чого використовується певна мова. Дискурс у лінгвістиці позначає безперервний фрагмент мови, що перевищує межі окремого речення. Це широке поняття має кілька різних трактувань, особливо в контексті розмовної мови [12].

Дискурсивний аналіз полягає в дослідженні того, як окремі фрагменти мови, розглянуті в текстовому, соціальному та психологічному контекстах, набувають значення і стають зрозумілими для користувачів. Це дозволяє зробити висновок, що дискурс є складним лінгвістичним явищем, він охоплює текст і його структуру, яка ґрунтується на логічних зв'язках мовних елементів.

На думку науковців, дискурс формується під впливом різноманітних чинників, враховуючи культурні, соціологічні та психологічні, а також залежить від історичного контексту мови й культури. Він відображає певні особливості мислення та сприйняття в суспільстві. У

правовій сфері дискурсивний аналіз використовують для вивчення правових текстів, що допомагає зрозуміти, як норми права формуються та сприймаються в різних контекстах.

Отже, дискурс визначається як будь-яка форма комунікації чи обговорення, що передбачає обмін ідеями або інформацією між людьми, як в усній, так і в письмовій формах. Існують різні види дискурсу, зокрема академічний, науковий і суспільний, які ілюструють різноманітні формати, в яких він може проявлятися.

Юридичний дискурс, у свою чергу, безпосередньо пов'язаний з обговореннями, що стосуються правових норм, системи правосуддя та правозастосування. Він включає обмін ідеями та дискусії щодо правових питань, принципів, норм та їхнього впливу на суспільство. Юридичний дискурс також охоплює аналіз правових текстів, судових рішень та доктрин, що формують правову практику. Він може проявлятися в різних формах, як-от судові виступи, правові дебати, інтерв'ю, публікації у професійних журналах чи соціальних мережах. Юридичний дискурс надає можливість особам і групам висловлювати свої правові позиції, впливати на розуміння правових норм та принципів у суспільстві. Крім того, він забезпечує платформу для комунікації між правозахисниками, юристами та громадськістю, сприяючи обміну думками щодо правових питань та актуальних проблем у сфері права [13]. Юридичний дискурс відрізняється від загального дискурсу тим, що він специфічно зосереджений на питаннях права, правозастосування та юридичних норм. У цьому контексті обговорюються та аналізуються важливі правові проблеми, зокрема правосуддя, захист прав людини, правова відповідальність та інші аспекти, що стосуються правової системи.

Мова відіграє ключову роль у судових дебатах, оскільки вона є інструментом, за допомогою якого учасники процесу передають інформацію, аргументують позиції, а також переконують суд чи опонентів. Ефективність судових промов великою мірою залежить від того, наскільки успішно комуніканти можуть використовувати мову для досягнення поставлених цілей. У цьому контексті психолінгвістичний аналіз стає надзвичайно важливим, оскільки він дозволяє розкрити прихований зміст, емоції та вплив комунікативних стратегій на результат дискусії.

Психолінгвістика як галузь наукових досліджень розглядає взаємозв'язок між мовою та когнітивними процесами, зокрема механізми розуміння, інтерпретації та продукування мовлення. У контексті судової полеміки психолінгвістичний підхід дозволяє досліджувати не лише безпосередній зміст висловлювань учасників, а й ті приховані аспекти комунікації, які впливають на сприйняття та інтерпретацію мовленнєвих актів. Зокрема, важливим аспектом є аналіз того,

як когнітивні процеси, емоційний стан і мовні стратегії взаємодіють між собою, створюючи відповідний ефект під час дебатів.

Важливим теоретичним положенням психолінгвістики є розуміння того, що мова не є лише засобом передачі інформації, але й інструментом впливу на такі когнітивні процеси, як увага, пам'ять і мислення. У судових дискусіях кожне висловлювання несе не лише прямий зміст, а й опосередкований вплив на слухачів, які можуть сприймати його по-різному, залежно від контексту, особистісних особливостей та ситуаційних факторів. Саме це робить психолінгвістичний підхід незамінним для аналізу ефективності комунікації в юридичній сфері.

Психолінгвістика також вивчає феномен багатозначності та контекстуального розуміння висловлювань, які часто відіграють важливу роль у юридичній комунікації. Наприклад, одне і те ж слово або вираз можуть мати різні значення залежно від контексту, в якому їх використовують. У судових дискусіях це може призводити до непорозумінь або різних інтерпретацій одного й того ж факту, що може суттєво вплинути на перебіг справи. Таким чином, психолінгвістичний підхід дозволяє не лише аналізувати мовні конструкції, а й розуміти, яким чином ці конструкції можуть бути інтерпретовані учасниками процесу з урахуванням їхніх когнітивних можливостей, соціального та емоційного контексту.

Одним із важливих положень психолінгвістики є також теорія мовленнєвих актів, розроблена Дж. Остіном і Дж. Сьорлом. Відповідно до цієї теорії кожне висловлювання виконує певну дію – воно може бути інформативним, директивним, комісивним, експресивним або декларативним. У контексті судових дебатів особливо важливо враховувати, що мовленнєві акти не завжди є прямими та очевидними. Ці непрямі мовленнєві акти можуть бути досліджені з точки зору психолінгвістики, що дозволяє краще зрозуміти динаміку судових дискусій та комунікацію між учасниками процесу.

Окрім вербальних повідомлень, важливу роль у судових дебатах відіграють невербальні компоненти комунікації: жести, міміка, інтонація голосу тощо. У контексті судових промов це особливо важливо, оскільки учасники процесу можуть інтуїтивно вловлювати зміст сказаного через емоційні вирази та інтонацію голосу. Психолінгвістичні дослідження показують, що поєднання вербальних і невербальних засобів комунікації може значно підвищити ефективність аргументації.

Невербальні комунікативні засоби мають особливе значення, коли йдеться про довіру та переконливість у судових промовах. Наприклад, поведінка адвоката під час виступу може передати більше інформації, ніж його слова. Якщо адвокат виглядає впевненим, зберігає прямий контакт очима з суддею або присяжними, його висловлювання

здаються більш переконливими. Натомість, якщо він виглядає нервовим, ухиляється від поглядів, це може викликати сумніви у його професійних якостях або правдивості його слів. Отже, невербальні сигнали можуть як підсилювати аргументи, так і послаблювати їх.

Міміка та жестикуляція є ключовими елементами невербальної комунікації в судових дискусіях. Наприклад, вираз обличчя може розкрити справжні емоції учасників процесу, навіть якщо вони намагаються їх приховати. Це особливо важливо, коли суд оцінює свідчення або емоційний стан підсудних. Свідок, який виглядає занепокоєним або враженим під час свідчень, може викликати більше довіри, ніж той, хто виглядає байдужим або штучно впевненим. Такі нюанси є важливими для судді та присяжних, оскільки вони можуть вплинути на їхнє рішення про правдивість свідчень або поведінку підсудного.

Інтонація голосу також є невербальним фактором, який може змінити сприйняття сказаного. Наприклад, агресивна або емоційно насичена інтонація може передавати більше, ніж самі слова, і створювати певне враження про мовця. З іншого боку, монотонний або невпевнений голос може спричинити втрату уваги аудиторії і зменшити ефективність виступу.

Контакт очима – це теж елемент невербальної комунікації, що відіграє значну роль у судових промовах. Прямий погляд може передавати впевненість, чесність і відкритість, що є важливими рисами для адвокатів, підсудних і свідків. І навпаки, уникання контакту очима може інтерпретуватися як ознака нещирості або нервозності.

Поза та жести є ще одними ключовими елементами невербальної комунікації, які впливають на сприйняття в судових дискусіях. Відкриті пози, такі як розгорнуті руки або пряма спина, можуть передавати впевненість і готовність до діалогу. Закриті пози, навпаки, можуть свідчити про захисну позицію або небажання взаємодіяти.

Під час судових промов людина не просто отримує та передає інформацію, але й активно її обробляє, аналізує, порівнює з уже наявними знаннями та досвідом, а також оцінює її значущість у конкретному контексті. Когнітивні процеси дозволяють учасникам дискусії виокремлювати важливі моменти з потоку інформації, що надходить, розставляти пріоритети, планувати власну стратегію поведінки і приймати рішення на основі мовних сигналів.

Одним із центральних когнітивних процесів, який впливає на мовну діяльність у судових дебатах, є увага. Увага визначає, на чому саме зосереджується учасник процесу під час сприйняття інформації. В умовах судових промов, де часом великий обсяг інформації надається одночасно, важливо вміти вирізняти найважливіші аспекти, що безпосередньо стосуються справи.

Мислення є іншим важливим когнітивним процесом, який визначає здатність до обробки та інтерпретації мовної інформації. Судові

промови – це не просто передача інформації, а процес, що вимагає від учасників логічного мислення, аналізу, синтезу та оцінки аргументів. Мовлення адвокатів, прокурорів та інших учасників процесу повинно бути побудоване таким чином, щоб сприяти активному мисленню слухачів і вести їх до певних висновків.

Пам'ять є ще одним важливим когнітивним аспектом, який впливає на ефективність мовної діяльності в судових дебатах. Учасники процесу повинні запам'ятовувати значні обсяги інформації, щоб використовувати її в аргументації або ухваленні рішень. Для цього важливо застосовувати повторення ключових моментів, зрозумілі формулювання та наочні приклади, які допомагають слухачам краще запам'ятовувати інформацію.

Зрештою когнітивні аспекти мовної діяльності є надзвичайно важливими для успішних судових промов. Здатність правильно сприймати, інтерпретувати та обробляти мовні сигнали визначає ефективність комунікації і впливає на результат процесу. Учасники судових дебатів повинні враховувати когнітивні особливості один одного, зокрема увагу, пам'ять, мислення та можливі когнітивні упередження, щоб досягти успіху в аргументації й переконанні.

Емоційний стан учасників судового процесу також відіграє важливу роль у тому, як вони сприймають та інтерпретують інформацію. Люди, які перебувають у стані сильного емоційного напруження, можуть бути більш схильні до негативного сприйняття висловлювань інших учасників процесу.

Загалом емоційні фактори є невід'ємною частиною комунікації в судових промовах, а їхній вплив на мову є багатограним. Емоції можуть змінювати тон і стиль мовлення, впливати на вибір слів і структуру речень, впливати на невербальні сигнали та інтерпретацію інформації слухачами. Контроль емоцій є необхідною умовою для ефективної комунікації, оскільки він дозволяє зберігати логіку й послідовність у висловлюваннях, а також забезпечує адекватне сприйняття інформації іншими учасниками процесу.

Один із ключових аспектів судових промов – це вибір стратегій мовної аргументації. Психолінгвістичний аналіз дозволяє визначити, які мовні засоби є найбільш ефективними для досягнення успіху в дебатах. Це може включати використання риторичних прийомів, апеляцію до логіки або емоцій, а також маніпулятивні техніки.

Мовна аргументація в судових промовах є ключовим інструментом, за допомогою якого відбувається досягнення цілей. Успішна стратегія мовної аргументації передбачає продумане поєднання логічних і риторичних прийомів, використання переконливих доказів, урахування емоційного стану аудиторії та застосування психологічного впливу через мову.

Основою будь-якої мовної аргументації є логіка. У судових промовах кожна сторона намагається побудувати свій виступ таким чином, щоб забезпечити логічну послідовність викладених думок і аргументів. Це передбачає чітку структуру виступу, логічний перехід від одного факту до іншого, використання причинно-наслідкових зв'язків і аргументів, які підкріплюють висновки. Логічна аргументація дозволяє створити враження про раціональність і обґрунтованість позиції, що є важливим для формування довіри до мовця.

Окрім логіки, важливою складовою стратегії мовної аргументації є використання риторичних прийомів, що допомагають посилити переконливість мовлення. Один із найпоширеніших риторичних прийомів у судових промовах – це апелювання до авторитету або використання правових норм як непохитної основи для аргументів. Цей прийом є надзвичайно важливим, оскільки в юридичному середовищі закон є основним критерієм для ухвалення рішень, і мовлення, підкріплене посиланнями на законодавчі акти, сприймається як більш переконливе.

Маніпулятивні техніки також відіграють важливу роль у мовній аргументації під час судових дебатів. Це можуть бути запитання, що вже містять відповідь, або формулювання, які провокують слухачів мислити в потрібному напрямі. Маніпулятивні прийоми включають також використання мови для створення певних асоціацій або викликання певних емоцій, які можуть змінити сприйняття фактів. Такі прийоми застосовують для того, щоб зробити непомітними слабкі місця в аргументації або, навпаки, перебільшити недоліки аргументів опонента.

Висновки

Мова судових промов є надзвичайно важливим інструментом у досягненні результатів під час судових процесів. Її роль полягає не лише в передачі інформації, а й у здатності впливати на рішення суддів, присяжних та інших учасників процесу. Психолінгвістичний аналіз дає змогу розкрити всі аспекти мовної комунікації, включно з когнітивними, емоційними і невербальними компонентами, що впливають на сприйняття та інтерпретацію висловлювань. Одним із головних аспектів, що визначає ефективність мови в судових дебатах, є здатність адвокатів, прокурорів та інших учасників процесу будувати логічно послідовну аргументацію, яка може переконати суддю або присяжних. Психолінгвістика дозволяє краще зрозуміти, яким чином різні когнітивні процеси, такі як увага, мислення, пам'ять і сприйняття, впливають на здатність аудиторії сприймати та аналізувати мовні сигнали. Крім того, вибір мовних стратегій та використання риторичних прийомів також є важливою частиною ефективної комунікації.

Емоційні фактори відіграють важливу роль у судових дебатах. Контроль емоцій як мовця, так і слухачів має вирішальне значення для успішного результату. Уміння викликати правильні емоції у присяжних або судді може значно підсилити переконливість аргументів і створити емоційний зв'язок з аудиторією, що сприяє ухваленню відповідних рішень. Водночас неконтрольовані емоційні реакції можуть зруйнувати логіку та знизити ефективність комунікації, тому розуміння емоцій та управління ними є необхідними для успішних промов. Невербальні аспекти комунікації також мають великий вплив на судові процеси. Жести, міміка, інтонація та навіть постава мовця можуть суттєво змінювати сприйняття сказаного, підсилюючи або, навпаки, послаблюючи його. Невербальні сигнали часто є більш інтуїтивно зрозумілими для аудиторії, оскільки вони можуть передавати емоції і ставлення, які важко виразити словами. Уміння контролювати невербальні сигнали та використовувати їх на свою користь є важливим компонентом успішних судових промов. Когнітивні аспекти мовної діяльності під час судових дебатів є ключовими для правильного сприйняття та обробки інформації. Здатність адвоката чи іншого учасника процесу враховувати когнітивні особливості судді, присяжних або свідків, а також формулювати свої думки таким чином, щоб вони легко сприймалися і запам'ятовувалися, є основою успішної аргументації. Психолінгвістика дозволяє виявити слабкі місця в когнітивних процесах учасників і допомагає розробити стратегії, які зменшують ризик неправильного сприйняття або втрати важливої інформації. Психолінгвістичний аналіз також показує, що мова в судових дискусіях є не лише інструментом передачі фактичної інформації, а й способом впливу на когнітивні та емоційні процеси слухачів. Використання маніпулятивних технік, риторичних прийомів і наративних структур дозволяє учасникам процесу ефективно керувати сприйняттям і формуванням суджень аудиторії, що значно підвищує їхні шанси на досягнення успішного результату.

Таким чином, мова в судових промовах є багатошаровим і складним процесом, де кожен її елемент – від логічної побудови аргументів до емоційного і невербального впливу – має вирішальне значення для досягнення перемоги в суді. Психолінгвістичний аналіз дозволяє глибше зрозуміти механізми впливу мови на різні аспекти судового процесу і надає важливі інструменти для підвищення ефективності комунікації. Успішне використання мови в судових промовах вимагає поєднання логіки, емоцій і психологічного впливу, а також урахування когнітивних можливостей і емоційного стану всіх учасників процесу.

Список бібліографічних посилань: 1. Тягнирядно Є. В., Яворська Г. Х. Риторичні вміння правників: теорія і практика : монографія. Одеса, 2009. 224 с. 2. Основи ораторського мистецтва : навч. посіб. /

С. Д. Абрамович, В. В. Молдаван, В. А. Стец та ін. Тернопіль : Економ. думка, 1998. 360 с. **3.** Коваль А. П. Ділове спілкування. Київ : Либідь, 1992. 280 с. **4.** Молдован В. В. Судова риторика: теорія і практика : навч. посіб. Київ : Юрінком Інтер, 2010. 496 с. **5.** Рогожкин О. В. Риторика: загальна, судова, оперативна : підручник. Донецьк : ДЮІ ЛДУВС, 2008. 248 с. **6.** Бубняк Р. А. Літературно-критичний дискурс: сутність, структура, засоби вираження : дис. ... канд. філол. наук : 10.01.06. Тернопіль, 2001. 178 с. **7.** Єрмоленко А. М. Дискурс в архітектоніці мовної прагматики. *Філософська думка*. 2016. № 4. С. 69–86. **8.** Кравченко А. Г. Дискурс у світлі наукових дискусій. Концепція дискурсивного аналізу Т. Ван Дейка // Актуальні проблеми сучасної германістики та методика викладання іноземних мов : монографія / А. Б. Бругман, В. М. Бутов, Г. В. Василенко та ін. ; за заг. ред. П. В. Прохорової. Запоріжжя : Дике Поле, 2015. С. 5–19. **9.** Лук'янець В. С., Кравченко О. М., Озатовська А. В. Сучасний науковий дискурс: оновлення методологічної культури. Київ : ВІПОЛ, 2000. 304 с. **10.** Морозова О. І. Дискурс як когнітивно-комунікативна подія. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Серія: Філологічні науки. Мовознавство*. 2010. № 7. С. 134–138. **11.** Серажим К. С. Дискурс як соціолінгвальний феномен сучасного комунікативного простору (методологічний, прагматико-семантичний і жанрово-лінгвістичний аспекти: на матеріалі політичного різновиду українського масовоінформаційного дискурсу) : дис. ... канд. філол. наук : 10.01.08. Київ, 2003. 408 с. **12.** Руднева І. С. Юридичний дискурс як модель інституційного дискурсу. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов»*. 2018. Вип. 87. С. 85–91. DOI: <https://doi.org/10.26565/2227-8877-2018-87-10>. **13.** Юлінецька Ю., Бабій О. Основні методи і підходи до вивчення англomовного політичного дискурсу. *Перспективи та інновації науки. Серія «Педагогіка. Психологія. Медицина»*. 2022. № 2 (7). С. 779–787. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-2\(7\)-779-787](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-2(7)-779-787).

Надійшла до редколегії 04.10.2024

Прийнята до опублікування 17.11.2024

Lyaska O. P., Kshevetskyi V. S. Psycholinguistic analysis of persuasive effectiveness in court speeches: theoretical foundations and linguistic aspects

The article is devoted to the psycholinguistic analysis of the persuasive effectiveness of court speeches, in particular, the theoretical foundations and linguistic aspects of this process. The key elements of language used in court discourse are considered, with an emphasis on their influence on the thoughts, emotions and decisions of the participants in the process.

Despite the significant number of studies on rhetoric in the legal context, the psycholinguistic impact of language techniques on the cognitive and emotional reactions of participants

in court proceedings remains insufficiently studied. The article focuses on the analysis of the effectiveness of various linguistic techniques, such as metaphors, epithets and repetition, as well as their ability to influence the perception of evidence and arguments.

Particular attention is paid to the role of language in shaping legal consciousness and decision-making in court. This study fills a gap in knowledge about how language strategies contribute to effective persuasion and how their study can improve legal practice and the quality of trials.

The article analyses how the psycholinguistic aspects of language are used to manipulate the emotions and cognitive processes of participants in the trial, in particular, judges and jurors. It is noted that the language of court speeches performs not only an informational but also a persuasive function, since it can influence the emotional state of listeners, modify their opinion about evidence and arguments, and form a general perception of the case. Particular emphasis is placed on the study of the effectiveness of such linguistic techniques as emphasis on emotionally charged words, rhetorical questions, the use of metaphors and other stylistic devices that increase the strength of argumentation.

Given these factors, the author proposes an interdisciplinary approach to the study of persuasion in courtroom speech, combining elements of philology, legal psychology and communication sciences. The results of the study may be useful not only for academics but also for legal practitioners, as they provide specific recommendations for improving the effectiveness of courtroom speeches. Therefore, the article contributes to a deeper understanding of the role of language in court proceedings and opens up new opportunities for improving legal practice by optimising language strategies.

Keywords: language, psycholinguistics, persuasion, rhetorical strategies, cognitive influence, emotional manipulation, trial.

